

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

— A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE —

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és osztoritökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Kézsegek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 3 fillérért más hirdetések olcsó árazásba szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

A jótékonyág.

Nagy gondolkozók is vannak azok között, a kik a jótékony-ságot elítélik és abban káros, sőt fejlődésellenes tünetet látnak.

Állítólag Darwin is, élete utolsó napjaiban, nagy aggodalmakkal eltelve beszélt az emberiség jövőjéről és keserűen panaszkodott amiatt, hogy az egyre szaporodó jótékonyági intézmények a gyöngék, a nyomorultak fölségítését immár divatos jelszóvá avatták és azokat, a kiknek fennmaradása önmagukban és utódaikban az egész és a fejlődés szempontjából csak káros lehet, a jótékonyág nem engedi kivésni, hanem a természetes kiválasztás pusztító karjai közül kiragadva, szeretettel magához öleli.

A jótékonyágot elítélő elméletek általában abból indulnak ki, hogy a jótékonyággal, a fennmaradásra önerejükkel kép-telen, rendesen gyöngé, degenerált alakokat tenyésztünk magunk körül, a társadalmi bajokat okozataikban tápláljuk, a helyett, hogy minden erőnköt és figyelmünket az okok kiirtása felé fordítanók.

A szociáldemokrata párt is, a mint tapasztalhattuk, dühös ellensége minden társadalmi és apró, részleges reformokban jelentkező állami jótékonyágnak.

A szociálisták szerint a társadalom és állam ezekkel a jótékonyági intézményekkel a mai berendezés korhadtt, a lebontásra alapjában és egészében megérett épületét tatarozza, támasztgatja alá és így a jótékonyág arra szolgál, hogy kitolván az új épület felállításának szükségét, mesterségesen fentartsanak egy épületet akkor is, amikor pedig az idők természetes folyása szerint annak helyén új épület kel-lene álljon.

Ezért a szociáldemokrata párt tulzó része szerencsétlenné és lehetetlennek tartja a békés együttműködést a polgári társadalomból kinőtt pártoknak még azon részével is, a mely — az ő megtisztelésük tolytán — a „feudális herék“ név helyett a „polgári reformerek“ nevet vi-seli.

Kitérve ezen állításra, mi, ha jól megnézzük a dolgokat, azt vesszük észre, hogy ezek a polgári reformerek nem egy régi épület foltogatásán fáradoznak, hanem annak a bizonyos új

épületnek részenként való elő-állításán. A korhadtt falakat és oszlopokat nem alátámasztják, hanem ujjakkal helyettesítik és teszik mindezt azért, hogy az egyszerre való lerombolás és fölépítés szükségét s az ezekkel járó nagy rázkódásokat kikerül-jék. S ha mégis állandó guny-nak és gyalázasnak vannak ki-téve a szociáldemokrata párt részéről, ebből csak az követ-kezik, hogy az elvtársaknak nem is annyira az az új épület fon-tos, hanem első sorban és inkább a chaosz, a zavar, sőt azt sem bánnák, ha a leomló épület maga alá temetné a „burzsoákat“ s az épületrészek embervérben úgy egy kicsit uszkálnának...

A jótékonyágot teljesen és minden formájában perhorresz-káló elméletnek igazi alapja alig van.

Először azért, mert már abban is az embernek természeti erők fölé emelkedését, tehát minden-képpen örvendetes jelenséget kell látnunk, hogy a nyomor és a természetes kiválasztás más eszközei nem szedhetik olyan nagy mértékben és olyan nagy kiméletlenséggel az emberek soraiból áldozataikat, mint például az állatvilágból. És nagyon furcsa képet kellene alkotnunk az em-berről, a kulturlényről s főleg a jelen és az elkövetkezendő szá-zadok emberéről, ha a hatalom mindenkor birtokosait csak úgy tudnók meggyőzni az általuk védett berendezés helytelen, avult voltáról, csak úgy tudnók a haladás eszméinek acceptálá-sára rákényszeríteni, ha ezeket és ezeket a nyomor és bün martalékául odadobunk.

Másodsor azért, mert tagad-hatatlan ugyan, hogy az egyéni szervezetlen jótékonyág igen ká-ros következményekkel járhat és a fejlődést igen hátrányosan be-folyásolhatja, de mivel a jóté-konyágot ma már az állami szociálpolitika és a különböző társadalmi intézmények mindin-kább fölszivják és a jótékonyág ezen szervezett formájában az emberi fejlődést nagy fokban előmozdítja, elesnek vagy leg-alább is nagyon ritkán mutatkoznak azon káros következmények, a melyekre az elmélet a maga következtetéseit fekteti.

Senkisem fogja például leta-gadni, hogy a szervezett jóté-konyágnak az a fajtája, a mely a bünök és erkölcsi elzülléseket akarja meggátolni és pedig úgy,

hogy azoknak elejét veszi, szó-val e tekintetben preventív jel-legű, (a milyen például a gyer-vevédelem is,) nemcsak nem befo-lyásolja hátrányosan a fejlődést, hanem a helyes és igazságos kriminálpolitikának olyan nél-külözhetetlen eszköze, melynek létjogosultságát éppen az újabb kor, a modern tudomány ismer-tette el.

A gyermekvédelmi intézmé-nyek az elhagyott, elzüllött és a kellő gondozást nélkülöző gyer-mekek fölkarolásával sok embert terelnek a kórházak, tébolydák börtönök felé vezető széles ut-ról, a becsületes, hasznos élet és produktív munka ösvényére.

Harmadsor és utoljára azért, mert bármennyire át is vonul a jótékonyág az állami és társa-dalmi intézményekbe, mindig marad tere az egyéni jótékony-ságnak és az egyéni jótékony-sággal szemben minden ckos-kodás, minden elmélet, egysz-e-rűen fölösleges, mert hiábavaló munka.

És pedig az emberi természet miatt. Az emberi természetnek a sympathia majdnem alapöszt-öne. A míg az emberi természet ilyen marad, addig mások sorsa mindig kiváltja belőle a sympa-thikus érzést, ennek hatása alatt pedig az emberek csak a nyomort, annak áldozatát látják és nézik, nem gondolnak se előz-ményekre, se következményekre, szóval nem okoskodnak, nem töprengnek, hanem tesznek.

Nem kérdezik, hogy Husz Áb-rahámnak esetleg gyilkos hajla-mokkal terhelt utódairól, vagy a személy és vagyon biztonság s a jogrend védelmében hősként elhullott Péterfi Ádám rendőr árváiról van-e szó, hanem egy-formán segítségére sietnek mind-azoknak, a kik sirnak és szen-vednek...

Ma óriási felháborodással neki ront a tömeg a rablógyilkosnak, holnap pedig, amikor a büntető hatalom lesújt a tettesre és eset-leg életétől fosztja meg, őszintén könnyet hullat ugyanaz a tömeg felette...

Ebben az esetben igazán ta-láló az a régi, de bölcs mondás, hogy mert nem az észbeli ké-pesség, hanem az érzeleml világ határolja el az embert az állattól, mikor megszólal az érzelem, némuljon el az ész...

Bálint Endre.

Hadak utja.

Vannak foltjai a haza területének, hol gyűlölettel néznek a mi vihar-tépte zászlónkra, vérből, becsületből, tiszta reménységből font szép nemzeti színeinkre. Elégge sajnálni való dolog, hogy akik e színekre gyűl-ködnek, azok nem látják be sok ne-héz küzdelmünket, amivel becsületet szereztünk ama színeknek. Amivel örök érdemet szereztünk egész Európa kulturális előhaladásának örökös vé-delmében. Amivel jogot szereztünk egész Európa szemeláttára, hogy nemzeti színeinket büszkén viselhes-sük s hogy ezek megbecsülését min-denkitől megkövetelhes-sük.

Mégis, mégis... Lám a „prudens ac circumspectus“ szász szomszéd is dohog a mi színeink ellen. Éppen most vesszük a híret, hogy tornyos, fellegráros Segesvár városában mi-féle prűszkölés folyt le a nemzeti-szinű plakátok ellen, miket a Petőfi-ünnap alkalmából az ottani magyar-ság kibocsátott. Híradás szerint a kiragasztás után rövid nyeredőra alatt mindenünnen letépdesték a plakátokat s hiába pótolták ujjakkal, ezeket is lefeszegették a falakról.

Szász szomszédainknak ezt az érzékenykedését csak úgy hozzuk fel, mint valami beteges tünet pél-dáját. Próbáljuk, hogy mentegető okot is hozunk fel erre az érzé-kenykedésre. Ők is fogynak, sorva-doznak; őket is tizedeli a kivándor-lás és szaporaságuk is folytonosan csökken. Ezen való keserűségükben vakulnak el annyira, hogy azokra a magyar színekre agyarkodjanak, a melyeknek védelme alatt ide begyar-matosodhattak.

Nem! ez az agyarkodás mitsem segít rajtuk. Sőt ellenkezőleg be kell látni, hogy ezzel azt a természe-tes segítséget távolítják el maguktól, amit a mi barátságunk adhatna. Hi-szen nem lehet panaszkodni arra, hogy őket szorgalmas voltukért meg nem becsültük s gazdálkodó, kereskedő és ipari képességeiknek elismeréssel nem adóztunk. Ellenkezőleg, Erdély történetének legküzdelmesebb és leg-csillogóbb idejében is őszinte test-vérséggel együttértett a magyar, szé-kely és szász nemzet. Mi ezt nem feledjük, de követeljük, hogy ők se feledjék.

A Székely Szövetség idei kongresszusán a székely telepítés kérdésében is bizonyára fel fog me-rülni ez a visszaemlékezés. Erdély-nek a magyar államot megbecsülő társadalma kell, hogy behatoljon azokra a területekre, honnan idegen érzések áradata hőmpölyög az or-szágból kifelé. Ez az idegenség a magyar állam szellemi közösségéből

való kivágódás nemzeti veszedelem nekünk is, de a hosszú századokon keresztül velünk fejlődött és faji elszigeteltségben levő szászokra is. Ha e nemzeti veszedelemmel szemben a hagyomány elhozza Csaba királyfi népét; ha megindul a „Hadak útja“, hogy az idegenbe való kiáradással szemben szirteket és szigeteket formáljon, akkor ennél az államot mentő munkánál a szászok testvériségére is úgy számíthatunk, mint a régi küzdelmes időkben. És ha e testvériség helyett agyarkodással fogadnak, akkor a „Hadak útja“, vagyis a székelység magyar államhoz hű vágyódása el fogja tiporni az agyarkodó szellemet is. Nem hatalmi eszközökkel, nem nyers erővel, hanem a művelődés, az okos szerveződések fölényével. A székelgyűléseknek éppen az a főhivatásuk, hogy biztosak vagyunk benne, hogy az eddigi lelkeségben való kitarással be is töltik fényesen ezt a hivatásukat.

Tisztelet hát a nemzeti színeknek, mert „Hadak útja“ kél a védelmükre.

A végrehajtási novella.

Dr Nagy György beszéde a képviselőház július 2-iki üléséből.

Én azt a fáradságot vettem magamnak, nehogy egyoldalúságai vádoltathassam, hogy nemcsak a székelgyűlési viszonyokat igyekeztem meg tanulni, hanem harminckilenc vármegyéből kértem információt abban a tekintetben, hogy ennek a törvénynek a hatása milyen lesz a kisgazdákra, vajjon helyesnek, jónak tartják-e a kisgazdák, kisiparosok és mindenütt a kisgazda-társadalom legnagyobb örömmel fogadta e törvényjavaslatot.

Nem állhat az, amit Éber Antal, képviselőtársam mondott, hogy éppen a kisgazdát érinti ez a legsúlyosabban, mert a hitel levegőjét elvonja. Elvonják tőle a hitel levegőjét, de melyiket? Az uszora-hitelét. Annak fülledt, fullasztó levegőjét, azt vonják el, azt pedig elvonni államkötelesség.

Hízen mi történik a hitelezővel? A mint én gondolom, mondom, a termelési hitelt a legszabadabbá kell tenni, minden módot fel kell használni, hogy a termelési hitel könnyebben hozzáférhető legyen; de a fogyasztási hitelt bizonyos tekintetben korlátozni kell.

De mit látunk? Azt látjuk, hogy egyes ügynökök végigjárják a falut és ha a szegény ember nem akarja igénybe venni a hitelt, nem akar rendelést tenni, akkor csábítják, hogy „csak a nevével kell aláírni, hogy maga a legbecsületesebb ember a faluban, csak írja alá“. Akkor azután jön a portéka, a mit nem kívántak, nem rendeltek és nincs rá mód, a büntetőtörvénykönyvben sincs eszköz, hogy megszabaduljon a káros kötelezettség teljesítésétől a megcsalt kisgazda, kisiparos, kiskereskedő.

Az egész modern hitel a személyi hitelen alapul. A személyi hitelhez nem kell sem kétségbevetés, sem kettős szárnyú fényezett szekrény, sem anyagölyve 4 malaccal — ezek dominálnak a foglalási jegyzőkönyvben, — hanem kell becsület, szorgalom megbízhatóság, egyéni tisztesség. A ki csak azért adott a kisgazdának

néhány forintot, mert számított arra, hogy utolsó tehenét ki tudja vezetni az istállóból, arra számított, hogy utolsó vetőmagjára ráteheti a kezét, arra számított, hogy hajléktalan földönfutóvá tudja tenni, az a törvényhozástól kiméletet nem érdemel.

Az pedig, a ki a személyi hitelt a szó nemes értelmében magyarázta és embertársában a munkát, a szorgalmat, a fáradozást, a becsületességet, az egyéni tisztességet honorálta a hitelnyújtásával, azt e törvény sem fogja tönkretenni, az maga is hozzájárul e törvény megszavazásához, csak igennel szavazhat a törvény elfogadására.

Ezért tartom fontosnak, ügydöntő fontosságúnak, hogy bevételessék a rendelkezés, hogy visszaható erővel ne bírjon egy esztendőre.

Ha bevételessék a halasztás, akkor képmutatás volt az egész akció a kisgazda érdekében, akkor nincs komoly alapja, értelme, mert egy esztendő alatt keresztülvitetik a razzia, kiirtanak minden szegény embert, a kinek csak egy fillér adóssága van; a sok költség, a mely a gyors eljárás folyamán felmerül, az árverések és mindenféle költségek tönkrejuttatnak minden egyes gazdát. Egy év alatt éppen elég idő volna, hogy a kisembereket az utolsó vagyonkájuktól megfoszassák, hajlékukból kiűljék. Azért szükséges, én legalább a sürgősséget mindig úgy értelmezem, hogy védjük a kisembereket a kapzsiság ellen.

Hízen vannak jóhiszemű, becsületes hitelezők, a kik nem törekednek az egyéni egzisztenciáik tönkretételére, de igyekezünk, hogy mielőtt az uszora-hitelezők kinyitják szemüket, mielőtt kinyújthatják karmaikat, már azelőtt szentesítsék a törvényt és mondassék ki, hogy a megjelölt kedvezmények a szentesítéstől fogva kezdődnek.

Ezzel megmentjük a kisgazda-társadalmat, a kisiparost, a kiskereskedőt és a kisemberek egzisztenciájának megmentésével törvényhozási kötelességünket méltóan és híven teljesítjük és igazán szociális munkát végeztünk.

Abban a hiszemben, abban az erős tudatban, hogy az igazságügyminiszter, akiben volt elég szociális érzék arra, hogy ily javaslatot idehozzon, megmarad álláspontja mellett, és egy esztendei kinyújtással a törvény végrehajtását nem engedi elhalasztani és a kisgazdát nem engedi az uszorasoktól elpusztulni, ebben a hitben, ebben a feltevésben a törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

A kormány és a takarmányhiány.

A földművelésügyi miniszter már azóta, hogy a folyó év május és június hava rendkívül csapadék-szegény volt, a szokott mértéken felül is behatóbb figyelemmel kísérte a mezőgazdasági helyzet fejlődését. Az utóbbi időben pedig a miniszter intézkedése folytán sok ezer statisztikai jelentés érkezett a miniszterhez, melyek egyrészt tiszta képet szolgáltatottak arról, hogy az ország egyes részeiben határozottan inséges takarmányviszonyok vannak, melyek kor-

mányintézkedéseket is igényelnek — másrészt már ezek a jelentések is abba a helyzetbe juttatták a minisztert, hogy a folyó évi augusztus hó elsején tartott minisztertanácsot megelőzőleg már saját hatáskörében is számos intézkedést léptessen életbe a helyzet enyhítése végett.

A földművelésügyi miniszter előterjesztése folytán a minisztertanács is behatóan foglalkozott a helyzet megvitatásával és elhatározásában különös súlyt helyezett arra, hogy az ország egy részében nem sikerült takarmánytermés dacára a kisgazdák állatállománya megvédelmeztesse. E végre a minisztertanács a földművelésügyi miniszternek az általa kért tágkörű felhatalmazást megadta s ebben a keretben a súlypont a vidéki gazdasági egyesületekre helyeztetik, melyek a magyar kir. állattenyésztési felügyelővel és a törvényhatóságokkal együttesen fognak eljárni.

A minisztertanács határozatából kifolyólag egyúttal a pénzügyminiszter és a kereskedelemügyi miniszter is szívesen felkarolták a szűk takarmányviszonyok folytán előállott nehézhelyzet orvoslását, amennyiben a pénzügyminiszter mielőbb intézkedni fog, hogy a mezőgazdasági szeszifőzdekből származó mosléknak általában kívánatos szabadabb forgalmát lehetővé tegye, a kereskedelemügyi miniszter pedig szállítás- és mindennemű erőtakarmányok vasuti szállítása tekintetében a legmesszebbmenő engedményeket teszi.

A földművelésügyi miniszter egyúttal, ki az intézkedések egész sorát foganatosítja abból a célból, hogy a bürokratikus eljárás lehetőleg mellőztessék, Ottlik Iván államtitkár elnöksége alatt ezeknek az ügyeknek intézésére bizottságot alakított, melynek tagjaivá Darányi Béla, Pirkner János, Éberg János miniszteri tanácsosok, Szomjas Lajos és György Lóránd miniszteri osztálytanácsosok nevezettek ki. Végül arról is értesülünk, hogy a földművelésügyi miniszter legelső sorban a leginkább sújtott törvényhatóságok területén levő gazdasági egyesületek elnökeivel személyesen is közvetlen érintkezésbe lépett.

Méhészek gyűlése.

Borszék Soma, nyug. miniszteri osztálytanácsos, a napokban Bécsújhelyen tartandó méhészeti vándorgyűlés elé a következő indítványt terjesztette: Mélyen Tisztelet Vándorgyűlés! Van szerencsém jelenteni, hogy én az Országos Magyar Méhészeti Egyesülettől megbízást nyertem az iránt, hogy folyamodjak ezen vándorgyűléshez annak elhatározása végett: hogy a német osztrák és magyar méhészek vándorgyűlése 1910. évben egy méhészeti kiállítással kapcsolatban, Magyarországon tartassék meg.

Földművelésügyi miniszterünk Dr Darányi Ignác Öngyméltósága is a legmelegebb érdeklődéssel viseltetik egyesületünk ezen mozgalmá iránt, hogy a külföldi méhészárságokat 1910-ben hazánkban üdvözölhessük. Hogy hazánk mely városában tartatnék meg a vándorgyűlést erre nézve csak később lesz módunkban határozni.

Ezen megbízás alapján tisztelettel kérem az elnökséget, hogy az

Országos Magyar Méhészeti Egyesület ezen óhaját elfogadás végett, ezen vándorgyűlésen előterjeszteti szíveskedjék.

Nagyon örvednék, ha a magyar méhészek általános óhaját megfelelően azokon a kellemes helyzetben jutnék, hogy hazamba visszaérkezve ezen ügyről reánk nézve kedvező jelentést tehetnék.

Szomszédságunk természetes okokból szükségessé teszi, hogy nemzetgazdasági érdekeink, nevezetesen a méhészeti felvirágzását szem előtt tartva mézterményeink előállítását értékesítését kölcsönös egyetértéssel előmozdítani igyekezzünk.

Igaz sajnálatunkra, mindezt ideig nem ápolgattuk barátságos összeköttetéseinket oly mértékben, amint azt őszinte érzésünk által vezéreltetve óhajtottuk volna. Ezen körülmény oka azonban korántsem az volt, mintha közömbösök lettünk volna a vándorgyűlések áldásos működése iránt, hanem saját hazánkban oly nehéz munkára vállalkoztunk mely teljesen lekötötte minden erőnket. Egyesületi tagjainknak belénk vetett bizalmának teljesen megfelelni iparkodtunk és elsősorban együletünk zilaft viszonyainak rendezésére kellett minden anyagi erőnket, időnket és munkálkodásunkat fordítani.

Jelenleg midőn országos egyesületünk ismét virágzásnak indult, örömmel állunk a hozzánk oly sok más szállal is kapcsolt szomszédállamok méhészárságainak mellé azon eltökélt szándékkal, hogy a méhészeti ügye javára való becses munkálkodásukban hű társaik leszünk.

Méltassák kérem indítványoma, szíves jóindulatokra.

Bécsújhely, 1908. augusztus 10.

Borszék Soma,
nyug. min. oszt.-tanácsos
— igazg. tag.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Rp. Keserő labdacok a Bömböldre részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Eső után derült az ég,
Ránk is kerül majd a sor még,
Nem engedjük jó hírünket,
Kivesszük majd a részünket.

Most még csendes idők járnak,
Nincs még vége a szép nyárnak,
Majd ha a gyümölcs megéri
Magától is földre hullik.

Lesz majd ünnep a világon,
Itten, túl a Királyhágón,
Az ünnepen mind ott leszünk
Székely szívvel mind részt veszünk.

A korezmáros csak hallgatja
Bajszát meg-megsodortja,
Akár így lesz, akár úgy lesz,
Neki mindenképp csak jó lesz,
A haszon csak az övé lesz...

Dr Veritas.

— **Politikai hírek.** A kormány tagjai hétfőn délelőtt kezdődőleg miniszteri tanácskozásokat folytattak, melyek csak kedden délután 2 órakor nyertek befejezést. Hétfőn a jövő évi költségvetésről tanácskoztak; az egyes miniszteriumok már megállapították szükségleteiket, azonban a pénzügyminiszterium még nem foglalkozott

Községi elnökségnek...
BETEGH PÁL papiros- és írószer-kereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31.

az eléje terjesztett munkálatokkal. Nagyfentosságuk Apponyi Albert gróf javaslatai a kongruáról és a katolikus autonomiáról, de legfontosabb és a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot Andrassy Gyula grófnak a választójogról szóló javaslattól tett előterjesztése, melynek tervezetével a kormány tagjai teljesen egyetértettek. Wekerle miniszterelnök szerdán reggel Ischlbe utazott, hol csütörtökön ő felsége kihallgatáson fogadta. Hétfőn Budapesten erősen tartotta magát a hír, hogy az új végrehajtási novellát egyelőre visszavonják, mert Wekerlénak mint pénzügyminiszternek aggályai merültek fel ellene, de ezt a hírt eddig hivatalos helyről nem erősítették meg.

— **Vendégeink.** Napról-napra bővül díszes névsora azon vendégeinknek, a kik városunkat az augusztusi ünnepek alkalmából látogatásukkal megtisztelik. Legközelebb vett értesülésünk szerint Zempléni Árpád, kitűnő fővárosi író, a „Petőfi Társaság” tagja és neje Révész Anikó, az országszerte ismert zongoraművész is kilátásba helyezte megjelenését, sőt egy-egy számmal a műsoros estély fényét és érdekességét is készek növelni, a mi közönségünknek már előre is rendkívüli művelőzetet biztosítana.

— **Erdélyrészi vásárok.** Hétfőn augusztus 10-én Ó Radna, Szászregén; 11-én Eczel, Kisapold; 12-én Papolecz; 13-án Felek (Szbenmegye) 14-én Marosujvár; 16-án Gernyeszeg, Harasztkerék, Kendilona; 17-én Előpatak.

— **Halálozások.** Szobottka Rezső né, a köztisztviselőnek és szeretetnek örvendett kiváló urnót, hétfőn helyezték örök nyugalomra, gyászoló családja és a közönség impozáns megnyilatkozása mellett.

Roboz Adolf, volt székelykereszturi postamester, 34 évi szolgálata után e hó 4-én d. u. 6 órakor, életének 58-ik évében jobblétre szenderült. Hílt tetemét e hó 6-án d. u. 2 órakor helyezték örök nyugalomra, a város közönségének részvétele mellett.

— **Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága** szerdán, e hó 12-én délelőtt 9 órakor tartja rendes havi ülését, a vármegyeház kistermében.

— **Ötvenéves találkozó.** A székelyudvarhelyi gimnáziumban ezeltől 50 évvel érettségizett iskolatársak, ma, vasárnap Bálványosfüreden találkoznak. Életben vannak még közülök Szabó Dénes kuriai bíró, Imets Jakó kanonok, Keresztes Károly hadbíró tábornok és báró Apor János. A ritka jubilánsok tiszteletére Bálványosfüreden nagyszabású ünnepélyt készítettek elő.

— **Az új szintársulat.** Az erdélyrészi első színikerület új igazgatója Szilágyi Dezső már nagyban szervezi társulatát, hogy a közönség igényeinek mindenben megfelelhessen. Eddig nyert értesüléseink szerint már előre is jelezhetjük, hogy sikerült az igazgatónak primadonnául H. Lévai Bertát megnyerni, aki az országban ugy énekhang, mint játék tekintetében a legelső közé tartozik. Drámai színésznőnek a jónévű Konrad Ilona, komikusnak Áldori N., szerelmes színésznőnek Zilahy János van szerződötve; az igazgató maga mint kitűnő

operette komikus ismeretes; a szerződötések még javában folynak és így a legközelebbi színi-évad nem mindennapi élvezeteket helyez kilátásba.

— **Adomány.** Az „Udvarhelymegyei Takarékpénztár” igazgatósága 100 korona adományt szavazott meg az augusztus 24-iki székely nagygyűlés és kiállítás céljára. Ez a tény nemcsak jótékony, hanem példát adó cselekvés is, mely az ügyben fáradozókat frissítő buzditással lelkesíti. Az intézet nemeslelkű adakozásáért ezton is hálás köszönetet mond a Székely Társaság elnöksége.

— **Bukaresti testvéreink.** Onnan a szomszédból, a székely kivándorlás ősi vidékéről kedves hír jött hozzánk. A Bukaresti Magyar Társulat küldött levelet az itteni Székely Társaságnak, hogy az augusztus 24-iki székely nagygyűlésre eljönnek az oláhországi magyarok megbízottai is, a magyar társulat elnökének, Veress Jánosnak a vezetése mellett. Amellett napról napra érkezik újabb jelentkezés, mi biztató jele annak, hogy mennyire nagy mindenféle az érdeklődés a gyűlés iránt. De biztató kilátás ez a körülmény arra is, hogy a megjelenők sokasága és tekintélyes egyenisége a nagygyűlést rendkívül impozánssá fogja tenni s Székelyudvarhely jelentőségét igen-igen meg fogja növelni. Nem kisebb az érdeklődés a nagygyűlés alkalmával tartandó újságíró kongresszus iránt se. Legújabbban a kézdívásárhelyi „Székely Újság” felelős szerkesztője Dr. Dienes Ödön ügyvéd jelentette be ezen az kongresszuson való részvételét. Így az újságírók összefüvetele is általánosn ható eredményekre számíthat, mert már eddig is szinte mindenik számbavehető erdélyi magyar újság bejelentette képviseletét.

— **Tornaünnepély Székelykeresztúron.** A ma (vasárnap) délután 5 órakor kezdődő és az ottani Első Labdarugó Szövetkezet által rendezendő nagyszabású football mulatság amugyis tekintélyes számú rendezőbizottsága utólagosan még három agilis taggal, u. m. Iványi Sándor, Szőke Gábor és Zsigmond János urakkal szaporodott. A szétküldött meghívók csinoságáért és egyszerű mintáért a vármegyei Betegh Pál nyomdai intézetének a rendezőség legmelegebb elismerését nyilatkoztatta.

— **A falu pennája.** A világ arra felé halad, hogy még a tücsinálást is sok-sokféle mesterember osztja meg a gyártás különféle fokozataiban. Szinte hajszálfinoman kezdenek széttagozódni a teendők a társadalomban. Minden fogásra más-más erő áll készen s szaporán adja tovább egyik kéz a másiknak a maga cselekvését. Még a hivatali rendszerekben is mind-mind csiszoltabb lesz ez a széttagozódás; ott is a hatáskörök sokféleségén mennek keresztül az emberek ügyes-bajos dolgai. Csak a falu pennája maradt meg örök univerzálításában; a falu jegyzőjének kell mindenhez értenie, mint valami kipróbált ezermesternek. Baj is volna, ha nem lenne meg a faluk társadalmának ez az ezermesterséget kifejtő ereje. A falu pennája az a végső ideg, mely a közéleti kérdések iránt való érdeklődést, a nagy eszmék előretörő akaratát átviszi a

népbe éppen úgy, mint a hogy az állam tevékenységét érvényesíti hivatali munka útján. Elismeréssel gondolunk erre a sok-kezü munkakészségre, mert látnunk kell érdemes cselekvéseit abban is, ahogyan az augusztus 24-iki székely kiállítás előkészítésén működik. Vettük a hírt, hogy személyes utánajárással, buzditó szóval, jó példával, tehát egész egyeniséggel dolgoznak a falu jegyzői a jó ügy sikeréért. Büszkék vagyunk az ilyen ezermesterekre, a kiket sokféle hivatalos munkájuk nem csigáz el, hanem idealizmusokkal a társadalmi munkából is részt vállalnak. Hát igaz is: „teher alatt nő a pálma”.

— **Petőfi-ünnepély.** A székelykereszturi iparos ifjuság augusztus 2. reggel fél 8 órakor indult Balint Daniél udvaráról és onnan a kereszturi polgári zenekisérettel vonult végig a városra; majd szekereken elhelyezkedve Héjjasfalvára érkeztek, a hol a következő műsört adták le: 1. Himnusz, énekelte az ez alkalomra alakult kereszturi dalkar. 2. Emlébeszéd Gál Imre. 3. „A hazáról”, szavalta Szalontay Gábor. Az emlékszóbot megkoszoruzta Szabó János. Rákóczi induló, előadta a kereszturi polgári zenekar. Hazafiúi kötelességének eleget tévén, a zarándokló csapat tovább vonult Fehéregyházára, honnan egy 10 tagú bizottság lement Segesvárra, hogy megkoszorozza a legnagyobb magyar költő szobrát egy mezei virágból font koszorúval, melyet Szabó Ferenc IV. éves tanulóhelyezett el az oszlop talapzatára. Rövid kis beszéd elmondása után innen nemsokára visszamentek Fehéregyházára, ottan találkozáva a kereszturiakkal csendesen mentek hazafelé mind azok, kik napi munkájukat megelégedéssel végezték el. Hálás köszönet illeti a kereszturi lakosságot, kik filléreikkel támogatták az ifjuság nemes célját és elismerést érdemelnek az összes közreműködők, kik semmi fáradságot nem kiméltek és odaadó szorgalommal, buzgalommal és sikerrel teljesítették a rájuk bízott feladatokat, melyből az országnak Horváth Lajos tanárt illeti meg.

— **Nyergestetői ünnepély.** Acsik hazafias közönsége, mint minden évben az idén is leróta a kegyeletes megemlékezés adóját, a Nyergestetőn vívott dicső harcban elvérzett székely ifjúk sirjánál, hol e hó 2-án tartották a szokásos ünnepélyt, melyre a vidékről is nagyon sokan rándultak ki. Az ünnepélyt pont 10 órakor kezdték az emlékoszlopnál, hol Kunc István nagytusnádi plébános misét mondott; majd a jelen voltak énekelék a Szózatot; Bartalics Agoston főszolgabíró vázolta ezután az emlék történetét. A tulajdonképpeni ünnepélyt Dr. Nagy György hazaszeretettől sugárzó, magas szárnyalású beszéde nyitotta meg, melyet a közönség őszinte lelkesedéssel, viharos tapsokkal fogadott. Szavalt még Balint György és Szántó Ádám; tartalmas szép beszédet mondott Dr. Balló István. A lélekemelő szép ünnepélyt a „Himnusz” elnevelésével zárták be, melyet az össes jelenlevők meghatóan énekeltek.

— **Emberölés játékból.** Folyó hó 4-én délután 6 órakor Fiatfalva községben Bagy János 16 éves legény

az utcán játszadozó Bagy Lukács, Galantai János és Peti János fiukhoz ment és játékból a kezében levő kaszával a gyermekeket ijesztgette, hogy rögtön levágja. Peti Jánoshoz vágott a kaszával s annak jobb füle mellett az ütőerét keresztül vágta; a fiu azonnal meghalt. Bagy Jánost a csendőrség elfogta és a székelykereszturi járásbírósnak átadta.

— **Vágó lajstrom.** A m. kir. földmívelésügyi miniszterium 1908. évi 54.300 sz. rendeletéhez szükséges Vágó-lajstromok és egyéb nyomtatványok, melyek 1908 évi augusztus 1-től minden község által beszerzendők és csak ezen minták szerint lesznek vezetendők Betegh Pál villamoserőre berendezett könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, a törvényhatósági m. kir. állatorvos úrtól nyert utbaigazítás szerint elkészültek és kaphatók. E körülményt a t. előjáróságok szives figyelmébe ajánljuk.

— **Elfogott betörő.** Üstös Ida benzedi lakos, 16 éves cigányleány mult hó végén az Alsósiménfalván lakó Elekes Dénes kereskedésének bezárt ablakát feltörte, azon át az üzletbe bemászott és a pénztár fiókjából 32 koronát ellopva, prédájával szerencsésen elmenekült. De midőntett e hó 1-én ismételte és ugyanazon az ablakon bemászott, hogy megint pénz után kutasson, rajta vett és tetlen éretett. A csendőrség elfogta és most a vizsgálati fogságban várja méltó büntetését.

— **Kincstári vetőmag a gazdáknak.** Darányi földmívelésügyi miniszter elrendelte, hogy a kisbéri, bábolnai, mezőhegyesi és fogarasi ménesbirtokok, valamint a gödöllői m. kir. koronauradalom gabona és egyéb terménykészletből az erre alkalmas minőségű magvak az alábbi feltételek mellett vetőmagul mindazoknak a gazdáknak kiadassanak, akik eziránt a birtokok igazgatóságaihoz fordulnak. Az egyes termények csak készpénzfizetés mellett engedtetnek át. Az eladási ár Kisbér, Bábolna és Mezőhegyesre, valamint Gödöllőre nézve a budapesti tőzsdei, Fogarasra nézve pedig a fogarasi piacon jegyzett árak szerint állapítatik meg oly módon, hogy az elszállítás megelőző napon jegyzett árakból szállítási költségre Kisbéren 83 fillér, Bábolnán 60 fillér, Gödöllőn 30 fillér, Mezőhegyesen pedig 100 fillér qként levonatik, az ily módon megállapított árhoz azonban mivel jól megrostált vetőmag engedtetik át, mindegyik birtokon qként 2 korona hozzászámítatik. Egy gazdának egy és ugyanazon gabonanemből 100 qig egyéb magvakból 10 qig terjedő mennyiség engedtetik át. A vásárolt vetőmag kizárólag csak vetésre fordítható, ezért a megrendelő gazda kívánatra — a megrendelés teljesítése előtt — hiteles községi bizonyítvánnyal igazolni tartozik, hogy a megrendelt vetőmagra tényleg szüksége van. A szállítást a legközelebbi vasuti állomásra mindegyik birtok ingyen, illetve költségfelszámítás nélkül teljesíti, a vasuti szállítási költségeket a megrendelő fél viseli. A szükségelt vetőmagra előjegyzéseket is kérhetnek a gazdák az említett uradalmak igazgatóságaitól és pedig őszi gabonára ez évi okt. 1-ig, tavaszakra pedig ez évi december végéig. Minden előjegyzetett vetőmag méter-mázsájáért 1 K előlegül fizetendő

Kereskedő tanulóknak egy 2-3 gimnázialis osztályt végzett fiut azonnal felvesz Bihari Mór női és férfi divatru üzletébe Székelykeresztúron.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egylettől

Szám: 237-1908.

Meghívó.

A gazdasági egyesület választmánya folyó hó 10-én d. e. 10 órakor a vármegyeház kistermében ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat.

1. Az őszi állatkiallítás ügye.
2. Jelentés az ekebemutatásról.
3. A földmivelésügyi Ministerhez benyújtandó jelentés az 1908 évi takarmányviszonyokról.
4. «A kecskelegeltetésről» alkotott vármegyei szabályrendelet tárgyalása.
5. Folyó ügyek.

Székelyudvarhely, 1908. augusztus 5. é.

Az elnökség.

Kiadja: Betegh Pál könyv- és újság kiadó intézete.

M. kir. államvasutak.

Nyári menetrend.

Ervényes 1908 évi május hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Predeal — Bukarest — Palanca	Gyv.	Szv.
I-III.	I-II.	állomások	I-II.	I-III.
820	915	i Budapest k. p. u.	750	720
1121	1112	é Szolnok	539	344
144	1247	é Fűspökladány	403	117
—	218	é Debreczen	229	1040
348	211	é Nagyvárad	239	1104
827	553	é Kolozsvár	1120	559
—	937	é Dés	—	309
1016	726	é Aranyosgýeres	930	348
1048	755	é Torda	852	313
1044	750	é Székelykocsárd	900	307
453	1025	é Marosvásárhely	615	1225
1143	831	é Tóvis	812	157
—	930	é Gyulafehérvár	700	1244
—	403	é Arad	1221	632
800	1220	i Budapest k. p. u. Aradon át	1225	605
404	1000	i Arad	438	225
1056	746	i Gyulafehérvár	910	850
1206	838	i Tóvis	812	157
1229	905	é Küküllőszög	735	1238
302	911	i Küküllőszög — Parajd	648	1238
902	223	é Parajd Szováta és Korond fürdők	105	745
127	944	é Kiskapus	656	1146
358	1257	é Nagyszében	445	731
300	1055	é Segesvár	549	954
320	1110	i Segesvár-Sz.-udvarhely	600	917
326	1114	é Héjjasfalva	526	930
402	1150	i Héjjasfalva-Sz.-udvarhely	531	849
441	1229	é Székelykeresztúr	430	815
606	155	é Székelyudvarhely	305	700
—	—	Homoród-, Székely-, Gergely- és Solyomossy-féle Sósfürdők	—	—
632	135	é Földvár Előpatak-fürdő	313	637
712	209	é Brassó	245	546
1200	219	é Brassó	245	546
111	331	é Predeal	112	332
805	920	é Bukarest	800	915
841	305	i Brassó-Kézdivásárhely-Bereczk	159	633
1008	430	é Sepsiszentgyörgy	1241	505
1249	705	é Kézdivásárhely	1033	245
134	753	é Kézdivásárhely, Vénus-ásványvíz-forrás, kőbányák, lenmagolaj készítés	952	154
—	856	é Bereczk	905	1237
1035	500	i Sepsiszentgyörgy-Gyimes-Palanca	1205	425
1114	610	é Málnás-fürdő	1113	346
1143	658	é Tusnád-fürdő	1033	321
1242	831	é Csíkszereda	903	223
115	900	é Mádéfalva	824	151
336	306	i Gyimes	520	—
346	346	é Palanca	—	1092
200	946	i Mádéfalva	755	150
440	1230	é Gyergyószentmiklós	500	1020

HIRDETÉSEK

A hirdetések gondos átolvasása önnek valószínűleg hasznára lesz!

BÉRLET.

Baróton, Háromszék megyében, közvetlen a községgel összefüggő 438 hold területű I. osztályú szántó és kaszálóból álló, gazdasági szeszgyárral kapcsolatos földbirtok hat (6), esetleg több évre is bérbeadandó. Közevitők kizárva. Felvilágosítást nyerhetni 1908. szept. 1-ig Baróton, azontul Sepsiszentgyörgyön Zathureczky Gyula urnál.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva, minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. — Előfizetési ár negyedévre 1—1 kiadásra 3 K. — Megrendeléseket elfogad a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala Székelyudvarhelyt és mutatószámot küld a Yes-Oui-Si kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97-ik szám.

Kocsik
kiváló minőségben, mérsékelt áron mindig kaphatók
Albert Péter
kovácsmesternél Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 52. sz. alatt. — Használt kocsikat javít és becserél.

Legfinomabb kék Erdész-kréta

nedves és száraz fára, bőrre, vászonra, papírra stb. való írásához 5 kilogrammos ládákban és tucatont is a legolcsóbb árárt

Betegh Pál
könyvkereskedésében, papír és írószerek gyári raktárában Székelyudvarhelyt kapható.
Vidéki megrendeléseket a beérkezés napján elintézt.
Hazai kitűnő minőség!

Mint a bomba
úgy hat «AZ ÜZLET» minden egyes száma. Mutatószámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest V., Percel Mór-u.

Nyári mulatságokra
meghívók
ugyszintén csinos kiállítású
névjegyek is
BETEGH PÁL
könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám alatt rendelhetők.

BOR!
Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél
a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.
Csemege-szőlő, csakis elsőrendű, nemas fajok, — postakosaránként 2-30 K, 100 kg. vételnél 40 K. Csemege alma és körte postakosaránként 2-40 K, 100 kg. 24 koronától feljebb. — Görög és sárga dinnye 100 kg. 10 K, turkesztán és ananász 32 K, postakosaránként 2-40 K. — Paradicsom, töltött zöld paprika és fejeskáposzta postakosár 2 K. Vasúti rendelést csakis előleges beküldéssel szállít.
Ssabó 176. gyümölcskivi-tele Csongrád.

Pályázat
pénztárnoki állásra.
A székelyudvarhelyi ref. kollegium előjárósága pályázatot hirdet a kollegiumi pénztárnoki állásra. Javadalmazás: évi 1200 (ezerkétszáz) korona, havi előleges részletekben. Feltételek: 8000 (nyolcezer) korona biztosíték, első helyen való jelzálogban vagy értékpapírokban s megfelelő képesítés vagy gyakorlat.
Az ügykezelésre s utasításokra nézve tájékoztaást nyujt Szabó András gazd. felügyelő tanár.
A pályázatok 1908. augusztus 22-ig a koll. előjáróságához benyújtandók.

Mindenki érdeke,
hogypipőszükségletének beszerzése előtt dusan felszerelt
cipő-üzletemet
megtekintse, a mely Szántó Ferenc elismert szak-képzettségű üzletvezető m közreműködése mellett
nagy forgalom és kevés haszon
elvekkel bármily kényes igényeket is kielégíteni képes.
Megrendeléseket megfelelő személyzetemmel a leggyorsabban és pontosan, teljes felelősség mellett elintézek.
A mélyen tisztelt közönség legjobb kiszolgálására törekszem s éppen ezért számos látogatást kérve, vagyok teljes tisztelettel:
Zengliczky Károly
Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 1. szám.

Minden kényelmet magában foglal és azért számos elismeréssel halmozzák el férfiak, nők és gyermekek részéről
Mercz Károly
cipésmester
Legújabb rendszerű
Cipőit.
A fennebbi ábra szerint pontos mértékvetel, esetleg jól talaló viselt cipő után vidéki megbízásokat is gyorsan és pontosan teljesít.
Az összes rendeléseket személyesen intézi és keszítményeiért teljes felelősséget vállal

Alkalmazást nyer
néhány ügyes eladó és pénzeszedő helyben és vidékre egy jól bevezetett házi és ipari cikk elárúsítására. — Ajánlatok: **S. Co. Segesvár, Bajor-utca 22.**

Uj magyar lemezek! Legújabb Scala felvételek!
Grammofon hanglemezek kicserélése!

Bármely gyártmányu kemény gummi lemezt, a „Columbia” kivételével teljes eladási értékben visszavesz — három uj „Scala” lemez átvétele és fizetése mellett:
BETEGH PÁL
könyv- és zeneműkereskedése
:: Székelyudvarhelyt ::
Két oldalas kis lemez 3 K 50 f,
Nagy lemez 6 K -- f
A „Scala” lemezek a legjobbak.